

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح تشکیل پیمان دفاعی امنیتی گروه مقاومت»

مقدمه

یکی از مهم‌ترین ملزومات تأمین و ارتقای امنیت کشورها در جهان، طراحی و اجرای ائتلاف‌ها و پیمان‌های دفاعی و امنیتی است. طرح تشکیل پیمان دفاعی امنیتی گروه مقاومت در شرایطی که دولت بایدن به دنبال بازسازی ائتلاف‌های منطقه‌ای در غرب آسیاست و همچنین کابینه سیاسی رژیم صهیونیستی در حال تغییر است، از نظر ایده و همچنین دغدغه طراحان قابل اعتنا و درخور تحسین است. به‌ویژه آنکه در چند سال اخیر به دلیل بی‌اعتنایی به روابط همسایگی جمهوری اسلامی ایران، شاهد نوعی از انفعال دیپلماتیک بوده‌ایم. اما نکات و ملاحظات بررسی و ارزیابی این طرح، ما را به فهم دقیق‌تری از موضوعات رهنمون می‌کند که می‌تواند در ارائه طرح‌های بعدی کارساز باشد.

موارد و ملاحظات

– اساساً مگر پیمانی به نام «پیمان مقاومت» وجود دارد که در این قانون به آن اشاره شده است؟ حسب آنکه پیمانی وجود ندارد، بنابراین مکلف نمودن اعضای پیمان به حمایت بی‌معناست. از این‌رو، در ابتدا باید پیمانی ایجاد گردد. بنابراین نخست باید دولت را مکلف نمود تا پیمانی با مضمون آنچه در ماده‌واحد آمده ایجاد نماید. شایان ذکر است حسب نظر شورای نگهبان، دولت پس از ایجاد چنین پیمانی مجدداً باید برای تصویب، آن را به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند و اجازه کنونی برای ایجاد چنین پیمانی، دولت را از ارائه مجدد پیمان به مجلس شورای اسلامی معاف نمی‌کند.

– ایجاد پیمان امنیتی یا موافقتنامه سیاسی در صلاحیت و توان مجلس نیست. اصل سوم قانون اساسی «تنظیم سیاست خارجی کشور» را برعهده دولت گذاشته و براساس اصل هفتادوهفتم (۷۷) و یکصدویست‌وپنجم (۱۲۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی تنها وظیفه بررسی و ارزیابی عهدنامه‌ها، مقاله‌نامه‌ها، قراردادها و موافقتنامه‌های بین‌المللی را داراست. غیر از این مورد، طراحی و تصویب هرگونه پیمان یا قراردادی در مجلس ایران، الزامی برای طرفین دیگر قرارداد ایجاد نمی‌کند و تنها به دولت ایران اجازه اجرای آن را می‌دهد و حتی ممکن است برای کشور الزامات و تعهداتی فرافانونی ایجاد کند.

مشخصات طرح

دوره یازدهم – سال اول

شماره ثبت:

۴۵۴

شماره چاپ:

—

تاریخ چاپ:

—

معاونت مطالعات
سیاسی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۶۰۱۷۵۹۰

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۴/۱۴

- از نظر سیاسی، «دولت» واحد رسمی مذاکره، انعقاد قرارداد و ارتباط دیپلماتیک است و از این رو حمایت همه‌جانبه مورد توجه در ماده‌واحد باید میان دولت‌ها صورت گیرد نه میان جنبش‌ها. زیرا جنبش‌ها اساساً از نظر قواعد بین‌الملل برای ارتباطات دیپلماتیک به رسمیت شناخته نشده‌اند. علاوه بر این، در ماده‌واحد تعریفی از جنبش‌های آزادیبخش نیامده و به پیمان مقاومت استناد شده که اساساً وجود خارجی ندارد. در تبصره یک جنبش‌های آزادیبخش، جنبش‌هایی برشمرده شده‌اند که مورد تأیید شورای عالی امنیت ملی باشند. در حالی که آشکار نیست دولت‌هایی که این جنبش‌ها در خاک آنها فعالیت دارند، با این پیمان موافقت داشته باشند یا خیر. به‌طور خلاصه باید گفت عنوان «جنبش‌های آزادیبخش» فاقد تعریف مصرح قانونی است و واگذاری تعیین مصادیق آن بدون ضابطه قانونی به شورا، می‌تواند با ایراد مغایرت با اصل هشتادوپنجم (۸۵) قانون اساسی مواجه شود.

- حمایت همه‌جانبه اعضای پیمان از یکدیگر در صورت حمله رژیم غاصب مغایر با اصل یکصدودهم (۱۱۰) قانون اساسی است که «اعلام جنگ و صلح و بسیج نیروها» را در حیطه وظایف و اختیارات رهبر دانسته است. همچنین براساس اصل یکصدوهفتادوششم (۱۷۶) قانون اساسی، تعیین سیاست‌های دفاعی و امنیتی کشور در محدوده سیاست‌های کلی تعیین شده از طرف مقام معظم رهبری از وظایف شورای عالی امنیت ملی است.

- براساس تبصره «۲» آیین‌نامه اجرایی این قانون در خصوص مکان دبیرخانه و هزینه تقسیم کار برعهده دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی است که این ماده با اصل هفتادوپنجم (۷۵) قانون اساسی مغایرت دارد.

- نکته پایانی اینکه چنین طرحی زمانی که جمهوری اسلامی ایران براساس قانون اساسی از کمک و حمایت نسبت به گروه‌های مقاومت دریغ نمی‌کند، تنها حساسیت‌های دولت‌ها و رقبای سیاسی ایران را در منطقه و جهان برانگیزد. ضمن آنکه ممکن است روابط ایران با کشورهای میزبان این جنبش‌ها را نیز تحت تأثیر قرار دهد.

- سه قانون مهم در زمینه مقابله با اقدامات خرابکارانه رژیم صهیونیستی و دولت آمریکا وجود دارد که عبارتند از: «قانون تشدید مقابله با اقدامات تروریستی دولت آمریکا» مصوب ۱۳۶۸/۸/۱۱، «قانون مقابله با نقض حقوق بشر و اقدامات ماجراجویانه و تروریستی آمریکا» مصوب ۱۳۹۶/۵/۲۲، «قانون مقابله با اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی علیه صلح و امنیت» مصوب ۱۳۹۹/۳/۱ که می‌توان از مفاد آنها برای تأمین اهداف طراحان استفاده کرد.

نتیجه‌گیری

درنهایت به‌عنوان جمع‌بندی و براساس آنچه در بالا ذکر شد، پیشنهاد می‌شود این طرح از دستور کار خارج شود.